

Crna Gora

Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i
fitosanitarne poslove

Adresa: Serdara Jola Piletića br.26,
81000 Podgorica, Crna Gora
tel: +382 20 201 945
fax: +382 20 201 946
www.ubh.gov.me

Broj: 03/1-312/21-2821/7

TREĆI IZVJEŠTAJ

**o realizaciji nacionalnog Programa za kontrolu populacije
pasa u Crnoj Gori za 2023. godinu**

I.	Uvod.....	6
II.	Osnov za donošenje nacionalnog programa.....	6
2.1.	Svetska organizacija za zdravlje životinja - WOAHI (OIE).....	6
2.2.	Zakonodavni okvir	7
III.	Odgovornosti i ovlašćenja.....	8
IV.	Realizovane aktivnosti za 2023	9
4.1.	Identifikacija i registracija pasa	9
4.2.	Izveštaji lokalne samouprave o izradi lokalnih planova.....	11
4.3.	Problemi u jeda pasa.....	16
V.	Akcionni plan.....	17
	AKCIONI PLAN	18
	PREDLOG ZAKLJUČAKA	
	23	

I. Uvod

Vlade Crne Gore je na 32. sjednici održanoj 15. jula 2021. godine usvojila Program za kontrolu populacije pasa u Crnoj Gori sa Akcionim planom, na predlog Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede – Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove.

Nacionalni program za kontrolu populacije pasa u Crnoj Gori (u daljnjem tekstu: Program) uređuje pitanja od značaja za kontrolu populacije napuštenih pasa i vlasničkih pasa koji nijesu pod nadzorom ljudi.

Aktivnostima i radom na kontroli zdravlja i dobrobiti životinja utiče se i na kontrolu zdravlja ljudi. Populacija pasa može direktno da utiče na pojavu zoonoza, zato je izuzetno važno kontrolisati pse bez nadzora, naročito sprovođenjem mjera kontrola koje utiču na izvor pasa i mjera za kontrolu populacije koje treba da se sprovode na human i održiv način.

Kako je u poslednjih nekoliko godina evidentan porast broja pasa, a posebno napuštenih i pasa lotalica i sve češćih pojava napada pasa na ljude, neodgovoran odnos vlasnika prema kućnim ljubimcima, s jedne strane, a sa druge, nedovoljna svijest pojedinaca i zajednice o obavezama i odnosu prema životinjama, nedovoljna povezanost i angažovanost institucija na državnom i lokanom nivou, nametnula se potreba za izradu i donošenje sveobuhvatnog, nacionalnog programa za kontrolu populacije pasa. Konkretno, upravljanje i kontrola populacije pasa do sada nije bila predmet strateških dokumenata na nivou Crne Gore.

Ovaj program je odgovor na utvrđene izazove u ovoj oblasti koji su zajednički za državu, lokalne samouprave, civilni sektor ali i društvo u cijelini. Zbog kompleksnosti i međusobne zavisnosti mjera i aktivnosti u upravljanju i kontroli populacije pasa, saradnja na svim nivoima društva je od izuzetne važnosti.

Cilj nacionalnog Programa baziran je na postojećem stanju i preporukama Svjetske organizacije za zdravlje životinja (WOAH - OIE) Poglavlje 7.7. Okvirni cilj Programa za kontrolu populacije pasa u Crnoj Gori je uspostavljanje održivog sistema za kontrolu populacije pasa u Crnoj Gori u cilju poboljšanja zdravlja i dobrobiti vlasničkih pasa i pasa lotalica, a u konačnom, zaštite zdravlja životinja i ljudi.

II. Osnov za donošenje nacionalnog programa

2.1. Svetska organizacija za zdravlje životinja – WOAH (OIE)

U 2009. godini, Kodeks o zdravlju kopnenih životinja OIE-a je usaglasio smjernice za Kontrolu populacija pasa lotalica (Poglavlje 7.7) i Crna Gora kao članica OIE-a primijenjuje ovaj kodeks kroz nacionalni zakonski okvir i ovaj program.

U okviru OIE platforme za dobrobit životinja za Evropu, balkanske zemlje uključujući i Crnu Goru su se složile da do 2025. godine postignu potpunu usklađenost sa poglavljem 7.7 Kontrola populacije pasa.

OIE procjena za Crnu Goru i ostale balkanske zemlje rađena 2015. i 2018. godine u 11 zemalja pokazala je nizak nivo usklađenosti sa poglavljem 7.7.

OIE je stoga uspostavila regionalnu mapu za pse lugalice za 11 balkanskih zemalja, kako bi podržala i pratila napredak ka ostvarenju vizije.

Procjena je istakla niz nedostataka kao što su:

- nedostatak sistematskog praćenja broja i rasprostranjenosti pasa i trendova vlasništva;
- nedostatak obrazovanja i informisanosti vlasnika pasa koji može uticati na kontrolu populacije pasa i odgovorno ponašanje vlasnika;
- nedostatak stručne obuke za veterinarske inspektore, zaposlena lica u skloništima, komunalnim preduzećima i nevladinim organizacijama;
- loši uslovi smještaja životinja u skloništima za napuštene životinje (kućne ljubimce) u registrovanim i neregistrovanim skloništima;
- neophodnost uspostavljanja sistema identifikacije i registracije kućnih ljubimaca odnosno uspostavljanja centralne baze;
- nedostatak resursa i tehničkih kapaciteta za razvoj i implementaciju odredbi o kontroli napuštenih pasa;
- slaba percepcija javnosti o napuštenim psima i nedostatak efikasnog učešća zainteresovanih strana;
- veliki broj ugriza pasa i naknada isplaćenih građanima, kao i visoki troškovi tretmana postekspozicijske profilakse (PEP);
- potreba za većom koordinacijom i komunikacijom zainteresovanih strana (stručna lica iz oblasti veterinarske struke, privatni i javni sektor, nacionalne i lokalne vlasti, NVO, stanovništvo, akademska zajednica, obrazovne institucije, međunarodne organizacije, istaknuti pojedinci, stručna lica iz kinološke struke).

2.2. Zakonodavni okvir

1. Zakonom o veterinarstvu („Sl. list CG“, br. 30/12, 48/15, 52/16 i 43/18)
2. Zakonom o zaštiti dobrobiti životinja („Sl. list CG“, br. 14/08 i 47/15);
3. Zakonom o identifikaciji i registraciji životinja („Sl. list CG“ br. 48/07, 73/10 i 48/15);
4. Pravilnik o načinu identifikacije pasa i mačaka („Sl. list CG“ br. 62/18);
5. Pravilnikom o načinu vođenja registra i izdavanju pasoša za kućne ljubimce („Sl. list CG“ br. 53/15 i 28/17);
6. Pravilnik o uslovima za nekomercijalno kretanje kućnih ljubimaca („Sl. list CG“ br. 42/16);
7. Pravilnik o mjerama za sprječavanje pojave, utvrđivanje, suzbijanje i iskorenjivanje bjesnila kod životinja („Sl. list CG“, br. 53/11);
8. Pravilnik o mjerama za sprječavanje pojave *Echinococcus multilocularis* („Sl. list CG“ br. 76/19);

9. Pravilnik o načinu držanja opasnih pasa („Sl. list CG“ br. 31/17);
10. Pravilnik o bližim uslovima koje treba da ispunjavaju objekti namijenjeni obuci pasa („Sl. list CG“ br. 30/16);
11. Pravilnik o bližim uslovima koje treba da ispunjavaju odgajivačnice („Sl. list CG“ br. 21/15);
12. Pravilnik o uslovima koje treba da ispunjavaju pansioni i skloništa za napuštene životinje („Sl. list CG“ br. 28/15);
13. Pravilnik o bližim uslovima koje treba da ispunjavaju prevoznik i prevozno sredstvo za prevoz životinja („Sl. list CG“ br. 49/18);
14. Odluka o osnivanju Savjeta za zaštitu životinja („Sl. list CG“ br. 80/23).

Zakon o zaštiti dobrobiti životinja u članu 27 stav 7 i članu 28 navodi se da uslove i način držanja kućnih ljubimaca, način postupanja sa napuštenim i izgubljenim životinjama (kućnim ljubimcima), način zbrinjavanja i kontrole njihovog razmnožavanja propisuje nadležni organ lokalne samouprave kao i da ako nije osnovano sklonište za napuštene životinje (kućne ljubimce) na nivou jedne ili više lokalnih samouprava obavezu njihovog osnivanja i organizacije rada finansira jedna ili više jedinica lokalne samouprave u skladu sa njihovim potrebama.

U skladu sa ovim odredbama, proistekle su za lokalne samouprave obaveza donošenja propisa o načinu držanja kućnih ljubimaca i o osnivanju skloništa za napuštene životinje (kućne ljubimce).

Danom usvajanja Programa više opština nije imalo ove propise, a na dan 31. decembar 2021. 24 lokalne samouprave imaju usvojene propise načinu držanja kućnih ljubimaca i o osnivanju skloništa za napuštene životinje (kućne ljubimce).

III. Odgovornosti i ovlašćenja

U sprovođenju ovog Programa odgovornost i nadležnosti imaju sledeće institucije:

Organi državne uprave:

1. Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede;
 - Direktorat za šumarstvo, lovstvo i drvenu industriju u skladu sa Zakonom o divljači i lovstvu („Sl. list CG“, br. 52/08 i 48/15)
2. Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove;
3. Ministarstvo zdravlja;
4. Ministarstvo pravde;
5. Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma

Savjet za zaštitu životinja koji je osnovala je Vlada Crne Gore na osnovu čl. 46 i 47 Zakona o zaštiti dobrobiti životinja: Odluka o osnivanju Savjeta za zaštitu životinja ("Sl. list CG", br. 40/18).

Lokalne samouprave - nadležnosti lokalnih samouprava propisane su Zakonom o zaštiti dobrobiti životinja u dijelu donošenja i sprovođenja odluka na opštinskom nivou kojim se

propisuju uslovi i način držanja kućnih ljubimaca, način postupanja sa napuštenim i izgubljenim životinjama (kućnim ljubimcima) te način zbrinjavanja i kontrole njihovog razmnožavanja i sakupljanja napuštenih i izgubljenih životinja.

Ostale institucije i organizacije: Specijalistička veterinarska laboratorija, veterinarske ambulante i specijalističke veterinarske ambulante, Veterinarska komora, Udruženje veterinara male prakse Crne Gore, Udruženje veterinara Crne Gore.

Nevladine organizacije i udruženja građana - Nevladine organizacije (NVO) koje se bave zaštitom dobrobiti životinja

Državni i lokalni mediji - Mediji su neophodni za podršku aktivnosti usmjerenih na podizanju svijesti o odgovornom vlasništvu.

Vlasnici pasa.

IV. Realizovane aktivnosti za 2023

4.1. Identifikacija i registracija pasa

Uspostavljeni sistem identifikacije i registracije pasa iz 2019. godine, doprinio je ključnim promjenama, posebno onim koje se odnose na odgovorno ponašanje vlasnika, a očekuje se da će uticati na smanjenje broja napuštenih pasa.

Određeni broj vlasničkih pasa bio je mikročipovan prije uspostavljanja sistema identifikacije i registracije, na zahtjev vlasnika od strane registrovanih veterinarskih ambulanti, mikročipovima koji nemaju kôd zemlje. Ovi psi se takođe upisuju u Registar kućnih ljubimaca koji uspostavlja i vodi Uprava, sa postojećim mikročipom ako isti ispunjava propisane zahjeteve.

U skladu sa Programom obaveznih mjera zdravstvene zaštite životinja, Uprava vrši nabavku vakcina protiv bjesnila, mikročipova i pasoša za kućne ljubimce. Isti se distribuiraju veterinarskim ambulantama koje vrše identifikaciju pasa (čipovanje), izdavanje pasoša, vakcinaciju protiv bjesnila i unos podataka u Registar kućnih ljubimaca (podaci o vlasiku, podaci o psu). Takođe, u ranijem periodu izvršena je nabavka čitača mikročipa koji su dodijeljeni veterinarskim ambulantama i veterinarskim inspektorima, a lokalnim uprava dostavljen dopis sa tehničkim standardima za čitače u skladu sa Pravilnikom o načinu identifikacije pasa i mačaka ("Sl. list CG", br. 60/2018).

Centralni registar i Elektronska baza podataka i Registar kućnih ljubimaca kreirani su i za potrebe veterinarske inspekcije te je u 2023 godini upisano u Registar kućnih ljubimaca 2187 pasa.

U Crnoj Gori do 31. decembra 2023.godine:

- upisano je sedam objekat za privremeni smještaj kućnih ljubimaca - pansion koji ispunjava veterinarsko-sanitarne uslove za obavljanje privremenog smještaja kućnih ljubimaca, rješenje je izdato nakon neposrednog uvida na licu mjesta i provjere ispunjenosti propisanih uslova;
- upisano je sedam objekta za higijenu i eksterijerno uljepšavanje kućnih ljubimaca koji ispunjavaju veterinarsko-sanitarne uslove i uslove neophodne za zaštitu dobrobiti životinja u objektu za higijenu i eksterijerno uljepšavanja kućnih ljubimaca (pasa)
- upisano je osam odgajivačnica kućnih ljubimaca namijenjenih reprodukciji u komercijalne svrhe sa tri i više rasplodnih ženki sa privremenim rješenjima jer se isti objekat nalazi u proceduri otklanjanja nedostataka kako bi se time stekli uslovi za dobijanje trajnog rješenja. Rješenje je izdato nakon neposrednog uvida na licu mjesta i provjere ispunjenosti propisanih uslova.
- registrovano je 14 skloništa, a nalaze se na teritoriji 10 opština: Podgorica, Herceg Novi, Budva, Berane, Kotor, Nikšić, Pljevlja, Danilovgrad, Bar i Ulcinj kojima upravljaju:
 - lokalna komunalna preduzeća (8) skloništa (Sklonište u Kotoru su osnovale i finansiraju dvije opštine Kotor i Tivat);
 - civilni sektor - NVO (5) skloništa: Podgorica, Danilovgrad i Ulcinj.
- upisan je jedan objekat za obuku pasa;
- upisano je dvadeset osam objekata za prodaju kućnih ljubimaca;
- upisano je dva prevoznika za prevoz kućnih ljubimaca.

Svi odobreni objekti upisani su u Registar objekata iz oblasti zaštite dobrobiti životinja koji je objavljen na zvaničnoj internet stranici Uprave.

4.2. Izvještaji lokalne samouprave o izradi lokalnih planova

U cilju što bolje realizacije obaveza, mjera i aktivnosti na nivou lokalnih samouprava, Uprava je svim lokalnim upravama dostavila Program sa akcionim planom, uz podršku i poziv na saradnju kako bi se Program realizovao.

Tokom 2023. godine, u okviru medijskih kampanja predstavnici Uprave su promovisali realizovane aktivnosti i nacionalni Program za kontrolu populacije pasa, apelujući na lokalne samouprave o obavezama i odgovornostima u cilju uspostavljanja efikasnog sistema u cilju ostvarenja javnog interesa, što je prioritetni cilj Programa.

U skladu sa akcionim planom, lokalne uprave su bile dužne da podnesu Upravi zaključno sa prvim kvartalom 2024. godine izvještaje o sprovođenju aktivnosti u skladu sa programom.

Od 24 lokalne uprave, zaključno sa IQ 2024. godine, dobili smo informaciju **o realizaciji aktivnosti Programa za kontrolu populacije pasa za 2022. i 2023. godinu, i to:**

Lokalna uprava	Status	Obrazloženje
Herceg Novi	U toku realizacije	✓ Lokalni plan za kontrolu populacije pasa je u fazi pripreme.
Kolašin	U toku realizacije	✓ Izrađen lokalni plan za kontrolu populacije pasa koji je potrebno revidirati i uskladiti sa Odlukom o načinu držanja kućnih ljubimaca; ✓ Odluka o načinu držanja kućnih ljubimaca – usvojena; ✓ Zaključen Ugovor o pružanju, preuzimanju i smještaju pasa lotalica između „Komunalno“ d.o.o. Berane i opštine Kolašin br. 02-2020 od 13.3.2023. godine; ✓ Opredijeljena budžetska sredstva u iznosu od 100.000,00€ za program, projektovanje i početak izgradnje skloništa za napuštene pse; ✓ Izvršena sterilizacija/kastracija napuštenih/vlasničkih pasa u saradnji sa VA „dr Saša Drljević“, ukupno 50 životinja; ✓ Uspostavljena saradnja sa NVO „Udomi.me“, u cilju udomljavanja napuštenih kućnih ljubimaca; ✓ Uspostavljena je saradnja sa NVO „Rikijevo carstvo“ u cilju udomljavanja pasa sa teritorije opštine Kolašin, uz

		<p>opredijeljena finansijska sredstva u iznosu od 7.000,00€;</p> <ul style="list-style-type: none">✓ Nastavak saradnje sa skloništima za napuštene životinje/kućne ljubimce sa opštinama Berane i Podgorica;✓ Dat je predlog o izmjenama i dopunama Odluke o kućnim ljubimcima sa posebnim osvrtom na držanje lovačkih pasa;✓ Idejno rješenje za novo sklonište za napuštene kućne ljubimce.
Podgorica	U toku realizacije	<ul style="list-style-type: none">✓ Formirana multidisciplinarna RG na lokalnom nivou;✓ Sprovodi se CNR metod u okviru skloništa za napuštene i izgubljene kućne ljubimce;✓ Pokrenut je program subvencioniranja sterilizacije/kastracije vlasničkih pasa, u cilju kontrole razmnožavanja kroz dva javna poziva;✓ Dio skloništa za napuštene životinje namijenjen je za pansioni smještaj vlasničkih pasa;✓ Sproveden je niz edukativnih radionica na temu promocije odgovornog vlasništva i udomljavanja bezdomnih pasa u saradnji sa NVO sektorom.✓ Otvoreno nekoliko parkovskih površina specijalizovanih za kućne ljubimce;✓ Instalirani su podzemni kontejneri za sprečavanje rasipanja otpada na javnim površinama;✓ Ugovor o javnoj nabavci o pružanju veterinarskih usluga između „Čistoća“ d.o.o. Podgorica i PVU „MONTVET“ i PVU „ANIMAVET“ iz Podgorice, br. 24459 od 29.9.2022. godine.
Žabljak	U toku realizacije	<ul style="list-style-type: none">✓ Utvrđena lokacija za izgradnju skloništa;
	Donešen lokalni program za upravljanje populacijom pasa na teritoriji opštine Žabljak	<ul style="list-style-type: none">✓ Predviđena realizacija donešenog lokalnog programa.
Rožaje		<ul style="list-style-type: none">✓ U toku je formiranje multidisciplinarne RG na lokalnom nivou;

Andrijeвица		✓ Zaključen Ugovor o pružanju, preuzimanju i smještaju pasa litalica između „Komunalno“ d.o.o. Berane i opštine Andrijeвица br. 3282 od 6.10.2021. godine.
Kotor		✓ Zaključen Ugovor o pružanju veterinarskih usluga između „Vet Port“ d.o.o. Komunalno Kotor i opštine Kolašin br. 2975 od 25.6.2020. godine;
Cetinje		✓ Formirana multidisciplinarna RG na lokalnom nivou;
Šavnik		✓ U pripremi je formiranje multidisciplinarne RG na lokalnom nivou;
Tivat	U toku realizacije	✓ Formirana je radna grupa za izradu lokalnog plana za kontrolu populacije pasa, kao i javni poziv za predlaganje člana predstavnika NVO za učešće u izradi LP; ✓ Predviđena procjena populacije pasa na teritoriji opštine Tivat.
Bar	U toku realizacije	✓ Registrovano sklonište za napuštene kućne ljubimce; ✓ Planirano sprovođenje CNR mjera, za oko 700 pasa; ✓ Ugrađeno 106 podzemnih i polupodzemnih kontejnera za odlaganje otpada na 30 lokacija; ✓ Sanirane su dvije divlje deponije i postavljene zaštitne ograde; ✓ Predviđen monitoring aktivnosti iz akcionog plana.
Nikšić	U toku realizacije	✓ Pripremljen nacrt lokalnog plana.

Lokalne uprave donijele su odluke o uslovima i načinu držanja kućnih ljubimaca, kao i osnivanju skloništa za napuštene kućne ljubimce, i to:

1. Odluka o uslovima i načinu držanja kućnih ljubimaca, načinu postupanja sa napuštenim i izgubljenim životinjama (kućnim ljubimcima), načinu zbrinjavanja i kontrole razmnožavanja kućnih ljubimaca Berane "Sl. list CG - Opštinski propisi", br. 54/2019 i 19/2020;
2. Odluku o uslovima i načinu držanja kućnih ljubimaca, načinu postupanja sa napuštenim i izgubljenim kućnim ljubimcima, načinu zbrinjavanja i kontrole razmnožavanja kućnih ljubimaca Danilovgrad "Sl. list CG - Opštinski propisi", br. 43/2021;
3. Odluku o uslovima i načinu držanja, zaštiti i dobrobiti domaćih životinja Plav "Sl. list CG - Opštinski propisi", br. 2/2020;

4. Odluka o uslovima i načinu držanja kućnih ljubimaca i načinu postupanja sa napuštenim i izgubljenim kućnim ljubimcima Herceg Novi, "Sl. list CG - Opštinski propisi", br. 20/2015, 27/2016 - drugi propis i 18/2020 - ispravka;
5. Odluku o uslovima i načinu držanja kućnih ljubimaca, načinu postupanja sa napuštenim i izgubljenim kućnim ljubimcima, načinu zbrinjavanja i kontrole razmnožavanja kućnih ljubimaca u "Sl. list CG - Opštinski propisi", br. 46/2020;
6. Odluku o kućnim ljubimcima Šavnik "Sl. listu CG - Opštinski propisi", br. 2/2019;
7. Odluku o osnivanju Skloništa za smještaj i zaštitu napuštenih i izgubljenih pasa i uslovima za njihovo zbrinjavanje Mojkovac "Sl. listu CG - Opštinski propisi", br.14/2019;
8. Odluku o uslovima i načinu držanja kućnih ljubimaca, načinu postupanja sa napuštenim i izgubljenim kućnim ljubimcima i načinu zbrinjavanja i kontrole njihovog razmnožavanja Rožajzue "Sl. listu CG - Opštinski propisi", br. 19/2019;
9. Odluka o kućnim ljubimcima Tuzi "Sl. listu CG - Opštinski propisi" br. 33/2019;
10. Odluku o uslovima i načinu držanja kućnih ljubimaca i načinu postupanja sa napuštenim i izgubljenim kućnim ljubimcima Petnjica "Sl. list CG - Opštinski propisi" br. 37/2018;
11. Odluku o uslovima i načinu držanja kućnih ljubimaca i načinu postupanja sa napuštenim i izgubljenim životinjama Gusinje "Sl. list CG - Opštinski propisi" br. 38/2018;
12. Odluku o kućnim ljubimcima Kolašin "Sl. list CG - Opštinski propisi" br. 2/2017;
13. Odluka o uslovima i načinu držanja kućnih ljubimaca i načinu postupanja sa napuštenim i izgubljenim kućnim ljubimcima Glavnog grada - Podgorice "Sl. list CG - Opštinski propisi" br. 27/2010, 27/2015 i 34/2016;
14. Odluka o uslovima i načinu držanja kućnih ljubimaca i načinu postupanja sa napuštenim i izgubljenim životinjama Tivat "Sl. list CG - Opštinski propisi", br. 33/2010, 34/2014 i 28/2016;
15. Odluka o uslovima i načinu držanja kućnih ljubimaca, načinu postupanja sa napuštenim i izgubljenim životinjama (kućnim ljubimcima) i načinu zbrinjavanja i kontrole njihovog razmnožavanja Žabljak "Sl. list CG - Opštinski propisi", br. 22/2014 i 18/2015;
16. Odluka o uslovima i načinu držanja kućnih ljubimaca, načinu postupanja sa napuštenim i izgubljenim kućnim ljubimcima i načinu zbrinjavanja i kontrole njihovog razmnožavanja Andrijevice "Sl. list CG - Opštinski propisi", br. 29/2014 i 25/2015;
17. Odluku o osnivanju skloništa za smještaj i zaštitu napuštenih i izgubljenih pasa i ostalih životinja Plav "Sl. list CG - Opštinski propisi", br. 2/2015;
18. Odluku o osnivanju skloništa za smještaj i zaštitu napuštenih i izgubljenih pasa i ostalih životinja Rožaje "Sl. list CG - Opštinski propisi", br. 14/2015;
19. Odluku o osnivanju skloništa za smještaj i zaštitu napuštenih i izgubljenih pasa i ostalih životinja Berane "Sl. listu CG - Opštinski propisi", br. 28/14;
20. Odluku o kućnim ljubimcima Ulcinj "Sl. listu CG - Opštinski propisi", br. 4/2013
21. Odluku o uslovima i načinu držanja kućnih ljubimaca, načinu postupanja sa napuštenim i izgubljenim životinjama (kućnim ljubimcima) i načinu zbrinjavanja i kontrole njihovog razmnožavanja Bijelo Polje "Sl. list CG - Opštinski propisi", br. 32/13;
22. Odluka o kućnim ljubimcima na teritoriji opštine Bar "Sl. list CG - Opštinski propisi", br. 12/24;
23. Odluku o osnivanju zajedničkog Skloništa za smještaj i zaštitu napuštenih i izgubljenih pasa sa područja Opštine Kotor i Opštine Tivat "Sl. list CG - Opštinski propisi", br. 4/2010;

24. Odluku o osnivanju skloništa za zaštitu napuštenih i izgubljenih pasa Herceg Novi "Sl. List CG - Opštinski propisi", br. 30/2009;
25. Odluka o uslovima i načinu držanja kućnih ljubimaca, načinu postupanja sa napuštenim i izgubljenim kućnim ljubimcima, načinu zbrinjavanja i kontrole razmnožavanja kućnih ljubimaca na teritoriji Prijestonice Cetinje ("Sl. List. CG - Opštinski propisi", br. 12/2023);
26. Odluka o uslovima i načinu držanja kućnih ljubimaca I načinu postupanja sa napuštenim i izgubljenim kućnim ljubimcima na teritoriji opštine Pljevlja ("Sl. List. CG - Opštinski propisi", br. 42/2023);
27. Odluka o uslovima i načinu držanja kućnih ljubimaca, načinu postupanja sa izgubljenim kućnim ljubimcima, načinu zbrinjavanja i kontrole razmnožavanja kućnih ljubimaca na teritoriji opštine Nikšić ("Sl. List. CG - Opštinski propisi", br. 46/2020");

4.3. Problemi ujeda pasa

Kao ključni problem nekontrolisanog broja pasa u populaciji indikovano je i ujed pasa usmjeren na humanu populaciju. U prilog značaja ovako učestalih pojava, u periodu od 2015. do 2017. opštine u Crnoj Gori su isplatile na ime odštete za ugrize pasa 457.447,57€, dok je u 2018 i 2019. godini isplaćeno 540,471,35€ bez sudskih troškova. Prema informacijama dobijenim od Instituta za javno zdravlje u 2018 je odrađeno 262 postekspozicijskih tretmana (PEP).

Imajući u vidu navedeno, lokalne samouprave još uvijek ne prepoznaju značaj uspostavljanja sistema kontrole populacije pasa. Ukoliko se u što kraćem roku ne preduzmu mjere na primjeni nacionalnog Programa, identifikovani problemi će prerasti u ozbiljan društveni problem, jer napušteni i psi koji nijesu pod nadzorom predstavljaju zdravstveni, bezbjednosni, socijalni i ekološki problem, a istovremeno, dobrobit ovih životinja je drastično narušena.

V. Akcioni plan

Akcioni plan koji je sastavni dio Programa za kontrolu populacije pasa predstavlja institucionalni alat za ispunjavanje zakonskih obaveza kako lokalnih samouprava tako i ostalih nadležnih institucija.

Napušteni i psi koji nijesu pod nadzorom predstavljaju zdravstveni, bezbjednosni, socijalni i ekološki problem, a istovremeno, dobrobit ovih životinja je drastično narušena. Aktivnostima i radom na kontroli zdravlja i dobrobiti životinja utiče se i na kontrolu zdravlja ljudi. U Akcionom planu su, kao indikatori učinka za praćenje realizacije zadatog operativnog cilja, tokom trajanja programa dati kao indikatori učinka, praćenje populacije pasa lualica, rasprostranjenost i gustina i praćenje – učestalost zoonoza kod životinja i ljudi.

Opcija koja je predložena ovim programom je jedina prihvatljiva, a to je obezbijedivanje sveobuhvatnog pristupa za kontrolu populacije pasa u Crnoj Gori odnosno uspostavljanje održivog sistema za kontrolu populacije pasa u Crnoj Gori radi poboljšanja zdravlja i dobrobiti vlasničkih pasa i pasa lualica, a u konačnom, zaštite zdravlja životinja i ljudi. Doslednom primjenom svih aktivnosti definisanih planom ima za cilj da se ponudi najprihvatljiviji način za rješenje izazova koje se odnose na pitanje kontrole populacije pasa odnosno smanjice se broj ili održavati na prihvatljivom nivou broj napuštenih i pasa lualica, a sa druge strane podsticati odgovorno vlasništvo.

AKCIONI PLAN

Operativni cilj: uspostavljanje održivog sistema za kontrolu populacije pasa u Crnoj Gori radi poboljšanja zdravlja i dobrobiti vlasničkih pasa i pasa lualica, a u konačnom, zaštite zdravlja životinja i ljudi

Indikator učinka 1:

veličina populacije pasa lualica, rasprostranjenost i gustina;

Polazna vrijednost (2021): ne postoje precizni podaci

Prelazna vrijednost (2023): utvrdiće se naknadno, kada sprovođenjem lokalnih planova broj bude dostupan

Ciljna vrijednost (2024): utvrdiće se naknadno, kada sprovođenjem lokalnih planova broj bude dostupan

Indikator učinka 2:

učestalost zoonoza kod životinja i ljudi

Polazna vrijednost (2021): u 2020. nije bilo slučajeva bjesnila kod životinja i ljudi;

Prelazna vrijednost (2023): nijesu registrovani slučajevi bjesnila kod životinja i ljudi

Ciljna vrijednost (2024): i dalje nijesu registrovani slučajevi bjesnila kod životinja i ljudi

Redni broj	Aktivnosti i mjere	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Rok/pojašnjenje	Izvor finansiranja
1. Kontinuirano usaglašavanje sa EU propisima i OIE standardima					
	- izmjena i dopuna Zakona o zaštiti dobrobiti životinja	Vlada utvrdila Predlog Zakona o izmjenama i dopunama zakona o zaštiti dobrobiti životinja koji je izmjenjen i dopunjen u dijelu uslova i načina držanja kućnih ljubimaca, uključujući i definisanje nadležnosti	Uprava	IV Q 2021 (U skladu sa preporukama Evropske Komisije, odlučeno je da se odloži donošenje ovog akta, jer su u toku promjene zakonodavstva EU iz oblasti dobrobiti životinja, te je predložen termin IV kvartal 2024)	Budžet
	- izmjene i dopune Pravilnika o bližim uslovima koje treba da ispunjavaju odgajivačnice ("Sl. list CG", br. 21/15)	Pravilnik o izmjenama i dopunama pravilnika o bližim uslovima koje treba da ispunjavaju odgajivačnice objavljen u "Službenom listu CG";		IV Q 2022 (Izmjenama će se pristupiti nakon donošenja novog zakonodavnog okvira)	Budžet
	- izmjene i dopune Pravilnika o načinu držanja opasnih pasa ("Sl. list CG", br. 31/17)	Pravilnik o izmjenama i dopunama pravilnika o načinu držanja opasnih pasa objavljen u "Službenom listu CG"		II Q 2022 (Izmjenama će se pristupiti nakon donošenja novog zakonodavnog okvira)	Budžet
	- potvrđivanje Evropske konvencije o zaštiti kućnih ljubimaca (European Convention for the Protection of Pet Animals)	Vlada utvrdila Predlog zakona o potvrđivanju Evropske konvencije o zaštiti kućnih ljubimaca		III Q 2022 Odloženo za I kvartal 2023	Budžet
	- Procjena i eventualna revizija postojećih propisa ili donošenje novih	Broj novih odnosno izmjenjenih i dopunjenih odluka na lokalnom		Lokalne samouprave	2021 i dalje kontinuirano Realizovani/ dalje u kontinuitetu prema

	propisa o uslovima i načinu držanja kućnih ljubimaca, načinu postupanja sa napuštenim i izgubljenim životinjama (kućnim ljubimcima), načinu zbrinjavanja i kontrole njihovog razmnožavanja, od strane lokalnih uprava, u skladu sa situacijom na lokalnom nivou;	nivou povećan za najmanje 5 u odnosu na postojeće stanje		potrebama	uprave
2. Identifikacija i registracija pasa					
	- održavanje i unaprjeđenje uspostavljene baze podataka	Uspostavljanje VIS-a	Uprava	Kontinuirano	Budžet/projekat Svjetske banke
	- nabavka čipova i pasoša	Povećanje broja vlasnika i identifikovanih i registrovanih pasa u Registru kućnih ljubimaca za najmanje 5% u odnosu na trenutno stanje u Registru kućnih ljubimaca	Uprava	2021 - realizovano	Budžet ≈ 50.000 €, sa PDV-om
	- registracija vlasnika, identifikacija i registracija pasa, vakcinacija protiv bjesnila izdavanje pasoša za kućne ljubimce i ažuriranje Registra kućnih ljubimaca		Veterinarske organizacije	Kontinuirano se realizuje	Budžet 199.000 € uz participaciju vlasnika u iznosu od 2,000 € u 2021
	- kontrola sprovođenja identifikacije i registracije pasa		Uprava - Komunalna policija i inspekcija Vetrinarska	Kontinuirano	

		inspekcija			
3. Izrada i usvajanje lokalnih planova za kontrolu populacije pasa i njihovo praćenje sa početnom procjenom postojećeg broja pasa, njihove rasprostranjenosti i ekologije					
Izrada i usvajanje lokalnih planova za kontrolu populacije pasa i njihovo praćenje sa početnom procjenom postojećeg broja pasa, njihove rasprostranjenosti i ekologije;	Donijeti lokalni planovi za kontrolu populacije pasa	Sekretarijati za komunalne poslove u lokalnim samoupravama na čijoj se teritoriju sprovodi program	IV Q 2022 – II Q 2024 Nije dospjelo na realizaciju	Lokalne samouprave	
Implementacija usvojenih lokalnih programa za sprovođenje kontrole populacije pasa sa procjenom postojećeg broja pasa, njihove rasprostranjenosti i ekologije	Prihvatljiv broj/smanjenje populacije pasa lualica na lokalnom nivou	gradonačelnik/ca, predsjednik/ca za Grad Podgorica i opštine: Andrijevica, Bar, Berane, Bijelo Polje, Budva, Cetinje, Danilov grad, Gusinje, Herceg Novi, Kolašin, Kotor, Mojkovac, Nikšić, Pljevlja, Plav, Plužine, Petnjica, Rožaje, Šavnik, Tivat, Tuzi, Ulcinj,	Kontinuirano Nije dospjelo na realizaciju	Lokalne samouprave	

			Žabljak		
	Formiranje multidisciplinarnih radnih grupa na lokalnom nivou za kontrolu populacije pasa	Formirano najmanje 10 radnih grupa na lokalnom nivou	Lokalne samouprave	Kontinuirano	Lokalne samouprave
4. Kontrola razmnožavanja					
	-sterilizacija vlasničkih pasa	Broj sterilisanih pasa u odnosu na broj registrovanih vlasničkih pasa Napomena: Hiruške i hemijske metode kontrole razmnožavanja sprovode: veterinarske ambulante.	Držaoci životinja	Kontinuirano	Vlasnici pasa
	-sterilizacija pasalutalica	Broj sterilisanih pasalutalica u odnosu na broj registrovanih pasalutalica na teritoriji lokalnih samouprava (skloništa za napuštene kućne ljubimce) povećan najmanje za 10% tokom trajanja programa	Nadležni organi lokalne samouprave na čijoj se teritoriji sprovodi kontrola razmnožavanja pasa za Grad Podgorica i opštine: Andrijevica, Bar, Berane, Bijelo Polje, Budva, Cetinje, Danilovgrad, Gusinje, Herceg Novi, Kolašin, Kotor, Mojkovac, Nikšić, Pljevlja,	Kontinuirano	Lokalne samouprave, Donacije NVO

			Plav, Plužine, Petnjica, Rožaje, Šavnik, Tivat, Tu zi, Ulcinj, Žabljak		
5. Izgradnja i unaprjeđenje uslova u skloništima za napuštene životinje					
- izgradnja skloništa za napuštene životinje (kućne ljubimce)	Broj skloništa upisanih u Registar objekata za privremeni smještaj kućnih ljubimaca povećan	Nadležni organi lokalne samouprave na čijoj teritoriji ne postoje skloništa : Andrijevica, Bijelo Polje, Cetinje, Gusinje, Mojkovac, Plav, Plužine, Petnjica, Rožaje, Šavnik, Tuzi, Žabljak		2024 Kontinuirano	Nema fiskalnog uticaja na nacionalni budžet Lokalne samouprave Donacije
- unaprjeđenje uslova u skloništima za napuštene životinje	Ispunjenost uslova u skloništima za napuštene životinje (kućne ljubimce) u skladu sa propisima	Sekretarijati za komunalne poslove u lokalnim samoupravama na čijoj teritoriji treba izvršiti unaprjeđenje uslova u postojeći		2024 Realizacija u toku	Nema fiskalnog uticaja na nacionalni budžet Lokalne samouprave Donacije

			m skloništi ma: Berane, Budva, Danilov grad, Herceg Novi, Kolašin, Kotor, Nikšić, Grad Podgoric a, Pljevlja, Tivat, Ulcinj		
	- unaprjeđenje uslova u skloništima za napuštene životinje	Ispunjenost uslova u skloništima za napuštene životinje (kućne ljubimce) u skladu sa propisima	Lokalna samoupr ava Druga pravna lica i preduzet nici	Kontinuirano	Nema fiskal nog uticaj a na nacio nalni budže t Lokal na samo uprav a Drug a pravn a lica i predu zetnic i NVO sektor
	- uspostavljanje i unaprjeđenje službi za humano hvatanje pasa	Uspostavljene službe za humano hvatanje pasa najmanje 5	Lokalna samoupr ava Druga pravna lica i preduzet nici	Kontinuirano	Nema fiskal nog uticaj a na nacio nalni budže t Lokal na

					samo uprava Druga pravna lica i preduzetnici NVO sektor
6. Obuka i trening					
	Izrada Plana za obuku i jačanje stručnih i tehničkih kapaciteta	Usvojeni planovi obuke na lokalnom nivou	Nadležni organi lokalne samouprave	Kontinuirano	Nema fiskalnog uticaja na nacionalni budžet Lokalne samouprave
	- obuke za zaposlene u skloništima (primjena Zakona o zaštiti dobrobiti životinja: uslovi za hvatanje i prevoz pasa; smještaj pasa i upravljanje skloništima; vođenje evidencije i analiza podataka i slično)	Broj održanih obuka Broj obučanih lica	Nadležni organi lokalne samouprave uz angažovanje eksperata odgovarajućih kvalifikacija/NVO/VKCG/UVMPCG	Kontinuirano, a najmanje jednom godišnje	Nema fiskalnog uticaja na nacionalni budžet Lokalne samouprave Donacije NVO sektor
	-obuke za veterinarsko osoblje: Doktori veterinarske medicine, diplomirani veterinari; veterinarski	Održana najmanje 1 radionica godišnje Broj obučanih lica	VKCG, UVMPCG	Kontinuirano, a najmanje jednom godišnje	Nema fiskalnog uticaja na

	tehničari;				nacionalni budžet VKCG, UVMPCG
	-obuka za zaposlene u veterinarskom sektoru (uključujući zaposlene u Upravi)	Broj održanih obuka Broj obučanih lica	TAIEX BTSF OIE VKCG, UVMPCG Akademska zajednica	Kontinuirano, a najmanje jednom godišnje	Nemafiskalnog uticaja na nacionalni budžet Projekti Donacije
	- edukacija o ponašanju pasa, navikama i odnosu djece prema psima	Održano najmanje 7 radionica u toku jedne godine u 7 školskih ustanova na teritoriji Crne Gore	Uprava NVO Kinološki savez Crne Gore	Kontinuirano	Nemafiskalnog uticaja na nacionalni budžet Donacije NVO Kinološki savez Crne Gore
	Edukacija o kontroli životne sredine: - edukacija lokalnog stanovništva o kontroli životne sredine: komunalna higijena, upravljanje otpadom; onemogućavanje pristupa ili uklanjanje izvora hrane napuštenim životinjama i psima lualicama npr. odlagalištima smeća i	Najmanje 5 nastupa u medijima godišnje u cilju edukacije o komunalnoj higijeni, upravljanju otpadom; onemogućavanju pristupa ili uklanjanju izvora hrane napuštenim životinjama i psima lualicama	Lokalne samouprave, Uprava NVO	Kontinuirano	Nemafiskalnog uticaja na nacionalni budžet Lokalne samouprave

	pristupi klanicama i druge teme;				e NVO sektor Dona cije
7. Komunikacija i promocija nacionalnog programa i lokalnih planova					
Komunikacija i promocija nacionalnog programa:					
	-sprovođenje informativne kampanje za nacionalni program	Održano najmanje 3 okrugla stola u prvoj godini implementacije plana; Najmanje 5 promocija u medijima;	Uprava NVO Mediji	Kontinuirano	Lokal na samo uprav a
	-plan informativne kampanje za lokalne planove	Održano najmanje 3 okrugla stola u prvoj godini implementacije plana; Najmanje 5 promocija u medijima;	NVO Lokalna samoupr ava Mediji	Kontinuirano	/Proj ekti/ NVO sektor /Don acije
8. Kontrola životne sredine					
	Kontrola životne sredine: - upravljanje otpadom; onemogućavanje pristupa ili uklanjanje izvora hrane napuštenim životinjama i psima lualicama npr. odlagalištima smeća i pristupi klanicama i dr;	Povećanje broja kontejnera sa poklopcima odnosno podzemnih kontejnera za komunalni otpad za odlaganje otpada za najmanje 10%; Smanjenje broja "divljih" deponija na teritoriji lokalnih samouprava za 20%	Lokalne samoupr ave, Komunal na preduzeć a	Kontinuirano	Lokal ne saoupr rave
9. Saradnja i angažovanje lovačkih organizacija u dijelu kontrole populacije lovačkih pasa					
	Saradnja i angažovanje lovačkog saveza u dijelu kontrole populacije lovačkih pasa	Održana najmanje jedna radionica godišnje na regionalnom ili lokalnom nivou	Lokalne samoupr ave Lovačke organiza cije	Kontinuirano	Lokal ne saoupr rave
	Edukacija članova lovačkog saveza (primjena Zakona o zaštiti dobrobiti životinja i Zakona o veterinarstvu: uslovi za prevoz pasa i smještaj pasa; vođenje evidencije; i slično)	Održane najmanje 3 radionice godišnje	Uprava Lovačke organiza cije	Kontinuirano	Nema fikaln og utcaja na ncion alni budže t

	Promovisanje obaveze identifikacije i registracije lovačkih pasa i vakcinacije protiv bjesnila	Najmanje 5 nastupa u medijima godišnje; Povećanje broja registrovanih i vakcinisanih lovačkih pasa za 10%	Uprava Lovačke organizacije VKCG UVMPC G	Kontinuirano - predstavnici Uprave preko medija - TV, web stranica Uprave	Nema fikaln og tcaja na nacio nalni budže t
10. Odobravanje odgajivačnica pasa					
	Promovisanje obaveze odobravanja odgajivačnica Kontrola odgajivačnica	Održano najmanje 3 radionice na regionalnom nivou sa predstavnicima Kinološkog saveza CG i uzgajivačima pasa sa 3 ili više rasplodnih ženki Povećanje broja odgajivačnica upisanih u Registar odgajivačnica koji vodi Uprava za 10% na godišnjem nivou	Uprava Kinološki savez Crne Gore	Kontinuirano, a najmanje jednom godišnje	Nema fiskal nog uticaj a na nacio nalni budže t Kinol oški savez Crne Gore
11. Edukacija i podizanje svijesti o odgovornom vlasništvu					
	Edukacija i podizanje svijesti o odgovornom vlasništvu i napuštenim psima	Povećanje broja registrovanih vlasnika pasa za 3% na godišnjem nivou; Najmanje 5 nastupa u medijima godišnje;	UPRAVA u saradnji sa relevantnim institucijama i lokalnim samoupravama Ministarstvo prosvjete, NVO, lokane samouprave, veterinarske ambulane	Kontinuirano	Nema fikaln og tcaja na nacio nalni bdžet Proje kti NVO Lokal ne samo uprav e Dona cije

			te, nacional ni i lokalni mediji		
12. Smanjenje učestalosti ugriza pasa					
	<ul style="list-style-type: none">- Obuke za socijalizaciju pasa;- Praćenje broja ugriza pasa i tretmana postekspozicijske profilakse	Upisano najmanje 1 pravno ili fizičko lice kod Kinološkog saveza obučeno za obuke za socijalizaciju pasa; Smanjenje broja ugriza pasa u lokalnim samouprava najmanje za 5% godišnje;	Lokalne samouprave putem gradskih odluka, Uprava u sardanjisa MUP i Institutom za javno zdravlje	Kontinuirano	Lokal ne samo uprav e